

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem Kolozsvár
1.2 Kar	Történelem és Filozófia
1.3 Intézet	Magyar Történeti Intézet
1.4 Szakterület	Történelem
1.5 Képzési szint	Alapképzés (BA)
1.6 Szak / Képesítés	Régészet, Levéltartan, Történelem, Művészettörténet

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Bevezetés az egyetemes jelenkor történetébe HLM1401 Introducere în istorie contemporană universală		
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr.Lönhárt Tamás, egyetemi docens		
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. Fodor János, egyetemi tanársegéd		
2.4 Tanulmányi év	II	2.5 Félév	4
2.6. Értékelés módja	E	2.7 Tantárgy típusa	DF

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	6	melyből: 3.2 előadás	3	3.3 szeminárium/labor	3
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	84	melyből: 3.5 előadás	42	3.6 szeminárium/labor	42
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					28
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					28
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					4
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					3
Vizsgák					
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	28				
3.8 A félév össz-óraszama	84 fiz./63 konv.				
3.9 Kreditszám	7				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	A kurzus során szükség van – egyes dokumentumok, statisztikák, modellek, térképek digitalizált változatainak láthatóvá tételéhez – számítógépre és projektorra (digitális).
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	A szemináriumok során szükség van – egyes dokumentumok, statisztikák, modellek, térképek digitalizált változatainak láthatóvá tételéhez – számítógépre és projektorra (digitális).

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	• A doméniumnak megfelelő specifikus fogalmak elsajátítása és használata • A társadalomtudományok kutatási eszközeinek az alkalmazása • Saját kutatási projekt megtervezésének és végrehajtásának képessége • Adatgyűjtési képesség • Elemzési képesség
Transzverzális kompetenciák	• Kritikai gondolkodás kialakítása • Beszédkészség kifejlesztése • Közösségben végzett munka összehangolása • Elemző- és szintetizáló készség • Számítógéphasználat

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	• Ezen a kurzuson a XX. századi világtörténelem meghatározó folyamatait, sajátos jelenségeit és fordulópontjait elemezzük és értékeljük - a legújabb történetírás, az utóbbi időkben közzétett elsődleges források és a korszakot meghatározó személyiségek memoárirodalma kritikai értelmezése alapján. • Az összehasonlító elemzés és az azt szolgáló esettanulmányok révén a globális, regionális és lokális szintek közötti összefüggésrendszert is megvilágítjuk. • A kurzus a kvalitatív módszer alkalmazásán alapuló esztörténet, történeti biográfiák, politikatörténet, nemzetközi kapcsolatok története mellett a kvantitatív elemzések legújabb eredményeire is fényt vet, a gazdaságtörténet, társadalomtörténet, népesedéstörténet integrálása által.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	• A történeti tények, események, specifikus jelenségek és a korszakra vonatkozó fejlődéstörténeti ívek közötti összefüggések bemutatása és megértése. • A jelenkori világ jelenségeinek és összetett hatásainak megértése: pl. a XX. századi háborúk, forradalmak, gazdasági válságkezelő programok jellege, gazdasági, társadalmi következményeik, mentalitástörténeti hatásai, politikatörténeti vonzataik. • Az egyes témakörök kapcsán jelentős szerepet kap a fogalmak tisztázása (pl. polgárháború, hidegháború, közvetett háború „proxy war” stb.), a specifikus technikai vonzatok illusztrálása alapvető célkitűzése a jelen kurzusnak (pl. a stratégiai fegyverkezés és a balisztikus rakéta-program tudományos-technológiai alapjai és középtávú hatása a tudományos kutatás és megismerés folyamatára). • Az életmódtörténet, mentalitástörténet, mikrotörténet jelentőségének nyomatékosítását is szolgálja a jelen kurzus és az azt kiegészítő szemináriumok. • A forradalmak, rendszerváltások problematikájának elemzése. • Gazdasági jelenségek: válság, válságkezelési módozatok, gazdasági fellendülés a különböző politikai rendszerek működéseiben. A különféle gazdasági és szociális programok, gazdasági és politikai válságok pszichoszociális mivoltának kifejtése. • A demokratikus, totalitárius, autokratikus és diktatorikus rendszerek összehasonlító elemzése a huszadik század folyamán. Eltérések, sajátos elemek beazonosítása, összehasonlító elemzése a különböző autoriter, diktatorikus és totalitárius államok valóságának – a nyugati liberális demokráciák és polgári kapitalista rendszerek összehasonlító elemzése. • A fasiszta, nemzeti-szocialista, kommunista rendszerek kiépítésének sajátos elemei. A totalitárius diktatúra kiépítésével szembeni ellenállás különböző eredői, résztvevői, célrendszere – elemzés és összehasonlító összegzés. • A hagyományos paraszti társadalom metamorfózisai, az ebből eredő konfliktusok és traumák (pl. a mezőgazdaság kollektivizálással, az erőltetett iparosítással szembeni

	álláspontok kialakulása, ellenállásformák összehasonlító elemzése). • A harmadik világ sajátos gazdasági és geopolitikai viszonylatai, a gyarmatbirodalmak felbomlásától az el nem kötelezettek mozgalmán keresztül a posztkoloniális időkig. • A kultúra és kulturális élitek- ezek szerepének megértése és vizsgálata a jelenkor történetére nézve. • A XX. századi társadalmi, politikai, gazdasági rendszerek válságainak elemzése – fogalmak tisztázása (pl. ciklikus válság, rendszerválság, összeomlás, átmenet, konszolidáció). A kommunizmussal szembeni alternatívát felmutató csoportok, kezdeményezések összehasonlító elemzése.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés az egyetemes jelenkor történetébe: fogalmak tisztázása, történetírás eredményeinek összefoglalás, források, módszerek.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés.	- <i>Kulcsszavak: rövid XX. század, világháború, forradalom, békerendszer, politikai rendszer, kormányzati rendszer, ideológia, politikai szélsőséges nézetek, totalitarizmus, gazdasági rendszer, válság, válságkezelés, gyarmati rendszer, dekolonizáció, láger, megtorlás, terror, népiirtó politika, szociális háló, jóléti állam, társadalmi rendszer, élitek, osztálytársadalom, osztályharc, emancipáció, nemi egyenjogúsítás, nemzeti érdek, államérvék, globalizáció, hidegháború, konszolidáció, multipoláris és bipoláris rendszer, hegemonia, anarchia, demográfiai trendek, epidémiák, természeti csapások, technológia transzfer.</i>
2. Az első világháború	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	- <i>Kulcsszavak: imperializmus, szövetségi blokkok, Hármasszövetség, Hármasszövetség, Központi Hatalmak, Antant Hatalmak, okkupáció, annektálás, merénylet, ultimátum, jegyzék, Schlieffen-terv, kétfrontos háború, agresszió, mozgósítás, hadüzenet, állóháború, lövészárkok harc, felörlő háború, gazdasági erőforrások, hátország, hadigazdaság, blokkád, korlátlan tengeralattjáró-háború, szövetségesek bevonása, Zimmermann távirat, fegyverszünet, kapituláció, wilsoni pontok.</i>
3. A párizsi békekonferencia	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	- <i>Kulcsszavak: békerendezés, békeszerződés, békerendszer, békediktátum, demarkációs vonal, államhatár, föderáció, konföderáció, nemzetállam, szuverenitás, integritás, elcsatolás, Anschluss, jóvátétel, háborús felelősség, washingtoni konferencia, mandátum, flottaegyezmény, nyílt kapuk elve, rigai béke, Curzon-vonal, „cordon sanitaire”, Nemzetek Szövetsége, Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, ratifikálás, kollektív biztonság,</i>
4. A cári Oroszországtól a Szovjetunióig (1917-1922). A februári forradalom és a bolsevik hatalomátvétel Oroszországban. A polgárháború.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	- <i>Kulcsszavak: expanzió, anarchizmus, autoritarizmus, abszolút monarchia, alkotmányos monarchia, eszer, munkáspárt, mensevik, bolsevik, szocializmus, kommunizmus, osztályharc, proletárdiktatúra, elnyomás, egalitarizmus, februári forradalom, ideiglenes kormány, munkástanács, katonatanács, emigráció, áprilisi tézisek, puccs, Kornilov-összeesküvés, októberi forradalom, dekrétumok, CSEKA, Alkotmányozó Nemzetgyűlés, Összoroszági Szovjetkongresszus, forradalmi igazságszolgáltatás, forradalmi terror, hadikommunizmus, NEP, polgárháború, kronstadti lázadás, megtorlás, diktatúra, totalitarizmus, személyi kultusz.</i>
5. Gazdasági élet és nemzetközi kapcsolatok 1922-1934.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	- <i>Kulcsszavak: hadigazdaság, békeidő, áttérés békés termelésre, munkaerőfőlösleg, munkaerőhiány, újjáépítés, jóvátétel, konferencia, Rapallo, Ruhr-válság, teljesítési politika, Dawes-terv, locarnói konferencia, berlini szerződés, Briand-Kellogg paktum, Young-terv, agresszor meghatározása, gazdasági világválság, túltermelési válság, tőzsdekrach, kereslet és kínálat, keynesianizmus, New Deal, Hjalmar Schacht, lausannei konferencia, genfi konferencia, leszerelés, agresszorral szembeni fellépés, riói szerződés, londoni szerződés, Tardieu-terv, római jegyzőkönyvek, stressai konferencia, Barthou-terv.</i>
6. Politikai rendszerek a két világháború között:	Előadás, szemléltetés,	- <i>Kulcsszavak: népszuverenitás, alkotmányosság, jogállam, hatalmi ágak elválasztása, parlamentarizmus, pluralizmus, demokrácia,</i>

demokratikus rendszerek	megbeszélés	jogállam, politikai rendszer, kormányzati rendszer, többpártrendszer, választási rendszer, közigazgatási rendszer, decentralizáció, központosított nemzetállam, szakszervezetek, civil szervezetek,
7. Politikai rendszerek a két világháború között: autoriter, diktatórikus és totalitárius rendszerek	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	- Kulcsszavak: autoritarizmus, diktatúra, mozgositás, politikai szélsőség, ideológia, doktrína, osztályharc, proletárdiktatúra, fajelmélet, népi politikai, korporatív rendszer, totális állam, egypártrendszer, mozgalom, tömegszervezet, központosított államgazdaság, tervgazdaság, államosítás, kollektivizálás, pártállam, állampárt, „estado nuovo”, ausztrófasiszmus, „sanacja”, „királydiktatúra”, nemzeti-szocializmus, Führerprinzip, „hosszú kések éjszakája”, „gleichaltung”, antiszemitizmus, nürnbergi törvények, Kristalnacht, koncentrációs tábor, munkatábor, megsemmisítő táborok, GULAG.
8. Az 1930-as évek nemzetközi válságai	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	- Kulcsszavak: mandzsúriai háború, kollektív biztonság, Anschluss-kísérlet, abesszíni háború, flottaegyezmény, spanyol polgárháború, remilitarizálás, békétetés, Berlin-Róma tengely, Antikomintern paktum, „szudéta kérdés”, Münchener Egyezmény, első és második bécsi döntés, Cseh-Morva Protektorátus, ultimátum, lengyel korridor, agresszió.
9. A második világháború. A háború jellege. Szövetségi rendszerek. Holokauszt. Katonai ellenállás. A katonapolitikai döntések. A háború és az antagonisztikus kooperáció vége.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	- Kulcsszavak: lengyel korridor, Molotov-Ribbentrop paktum, agresszió, ultimátum, hadüzenet, furcsa háború, háromhatalmi egyezmény, Blitzkrieg, Quisling, ardeneki áttörés, sarlóvágás, Dunkirk, kapituláció, emigráns kormány, Szabad Franciaország, Vichy-i Franciaország, Főköormányzóság, fajelmélet, légerek, Oroszláfkő hadművelet, Barbarossa-terv, Barbarossa-terv, balkáni hadjárat, partizán-háború, Afrikakorps, Nagy Honvédő Háború, Cash and Carry, Lend-Lease Act, Atlanti Charta, antifasiszta koalíció, antagonisztikus kooperáció, moszkvai csata, Pearl Harbour, hadiállapot, tengeralattjáró háború, konvoj, stratégiai bombázás, sztálingrádi csata, totális háború, Nacht und Nebel, ellenállás, maquisard, Armija Krajowa, AVNOJ, partraszállás, El-Alamein, Leyte-öböl csata, Midway szigeteki csata, burmai csata, casablancai konferencia, kurszki csata, teheráni konferencia, második front, D-Day, Valkür hadművelet, merénylet, különbéke, átállás, varsói lázadás, moszkvai százalékos egyezmény, Gesamtlösung, Endlösung, wanszei konferencia, Zyklon B, Holokauszt, lebensborn program, eutanázia program, népi politikai, emberiség elleni bűntettek, genocidium, Auschwitzi Jegyzőkönyv, ardeneki áttörés, Bastogne, jáltai konferencia, SZEB, Nyilatkozat a Felszabadított Európáról, demokratizálás, náciitalanítás, átmeneti megszállás, találkozás az Elbánál, kapituláció, atombomba, potsdami konferencia, Hiroshima, Nagaszaki, a háború vége, részleges békerendezés, szövetséges katonai megszállási zónák, antagonisztikus kooperáció, konfrontáció, hidegháború inkubátor szakasza.
10. A kommunista hatalomátvétel és a hidegháború kezdete	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	- Kulcsszavak: antagonisztikus kooperáció, konfrontáció, Bretton Woods, ENSZ, emberi jogok, szabadkereskedelem, fultoni beszéd, vasfüggöny, hosszú távirat, zürichi beszéd, párizsi békekonferencia, kivonulás, kommunikációs vonalak, elgátolás, Marshall-terv, nagykoalíció, demokrácia, náciitalanítás, munkáspárt, kommunista párt, tömegszervezet, társutas, szabad választások, SZEB, reprezentatív kormány, proletárdiktatúra, egypártrendszer, pártállam, nomenklatura, államgazdaság, tervgazdaság, államosítás, kollektivizálás, népköztársaság, „új ember”, jugoszlavizmus, megtorlás, népi demokrácia, föderáció, politikai rendőrség, kirakatper, internálás, B-listázás, népbíróság, Sovrom, Maszovlet, CAER, szovjet tanácsadó, titoizmus, szakítás, maoizmus, elhajlás, Kominform, Zsdanov elmélet, olvadás, desztalinizáció, restauráció, ellenforradalom, kozmopolitizmus, szétfeljődés.
11. Dekolonizáció, Harmadik Világ, Ázsia, Afrika és Dél-	Előadás, szemléltetés,	- Kulcsszavak: imperializmus, gyarmati rendszer, birodalom, British Commonwealth, dominium, dekoncentráció, Home Rule, Monroe-

Amerika országainak fejlődése.	megbeszélés	<i>elv, dollár diplomácia, gazdasági imperializmus, koncesszió, monopólium, kizsákmányolás, államosítás, intervenció, katonai diktatúra, Balfour-deklaráció, önrendelkezés, washingtoni rendszer, nyílt kapuk elve, félgyarmat, mandátum, arab lázadás, aliya, Fehér Könyvek, Indiai Kongresszuspárt, Muzulmán Liga, Gandhi, passzív ellenállás, erőszakmentesség, Pancea-Szila, Szun-Jat Szen, Kuomin-Tang, forradalom, nemzetállam, köztársaság, császárság, Mandzsukuo, Tanaka-memorandum, militarizmus, barter egyezmény, természeti erőforrások, befolyási övezet.</i>
12. A bipoláris nemzetközi rendszer: globális, regionális, lokális konfliktusok. Elgátolás, elrettentés, enyhülés, „kis hidegháború”.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	- <i>Kulcsszavak: brüsszeli szerződés, dunkirki szerződés, berlini válság, washingtoni szerződés, zsdanovcsina, NATO, koreai háború, SEATO, CENTO, ANZUS, stratégiai elrettentés, MAD, desztalinizáció, bécsi egyezmény, genfi konferencia, ikerválság, U2, disznó-öböli incidens, berlini fal, kubai rakétaválság, „proxy war”, atomstop, non-prolifерáció, ABMS, bandungi nyilatkozat, Harmadik Világ, Észak-Dél ellentétek, indokínai háború, algériai háború, Francia Unió, európai gazdasági integráció, vietnámi háború, enyhülés, helsinki folyamat, Helsinki Záróokmány, SALT I, szandinizmus, kontrák, katonai piuccs, katonai diktatúra, kongoi válság, angolai háború, arab-izraeli háború, Arab Liga, hatnapos háború, yom kippuri háború, OPEC, olajsokk, iráni forradalom, iszlám fundamentalizmus, afganisztáni háború, Carter-doktrina, túsúválság, Hezbollah, PLO, Hamasz, libanizáció, irak-iráni háború, lengyel szükségállapot, rakétatelepítési-válság, SDI rendszer, stratégiai fegyverkezési verseny, technológia transzfer, falklandi háború, futbal háború, demokratizálódás, politikai átmenet, rejkjaviki csúcstalálkozó, SALT II, START I.</i>
13. A kommunista rendszerek bukása a közép-kelet-európai országokban és a Szovjetunióban. A hidegháború vége.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	- <i>Kulcsszavak: „gulyás-kommunizmus”, „emberarcú szocializmus”, Brezsnyev-doktrina, stagnálás, gazdasági kiútkeresés, emberi jogok, Charta 77, „Solidarnosc”, KOR, szamizdat, polgári fórum, lakitelki találkozó, monori találkozó, kerekasztal, tárgyalásos rendszerváltás, etnonacionalizmus, „glasznosztj”, „peresztrojka”, nemzeti aóság, szovjet megszállás megszűnése, civil társadalom, választási rendszer, szabad választás, pluralizmus, „bársonyos forradalom”, elszakadás, puccs, forradalom, népfelkelés, bányász-járás, fekete március, CPUN, FSN, átmenet, piacgazdaság, jogállamiság, NATO, EU csatlakozás, Schengen, MCV, legitimitás válság, gazdasági válság, populizmus, autoritarizmus, hatalmi ágal elválasztása, sajtószabadság, többpártrendszer, centrális erőter, hegemonikus pozíció.</i>
14. Az új nemzetközi rendszer a XX. és XXI. század fordulóján.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	- <i>Kulcsszavak: hatalom, polaritás, globalizáció, interdependencia, integráció, civilizáció, agresszió, genocidium, béketeremtés, békefenntartás, first strike concept, out of area security concept, feed back, decision making, rough state, fdailed state, intelligence, terrorizmus, multilateralizmus.</i>
8.2 Szemináriumok	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés az egyetemes jelenkor történetébe: fogalmak tisztázása, történetírói összefoglalás, források, módszerek.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	- <i>Kulcsszavak: rövid XX. század, világháború, forradalom, békerendszer, politikai rendszer, kormányzati rendszer, ideológia, politikai szélsőséges nézetek, totalitarizmus, gazdasági rendszer, válság, válságkezelés, gyarmati rendszer, dekolonizáció, láger, megtorlás, terror, népirtó politika, szociális háló, jóléti állam, társadalmi rendszer, elitek, osztálytársadalom, osztályharc, emancipáció, nemi egyenjogúsítás, nemzeti érdek, államérek, globalizáció, hidegháború, konszolidáció, multipoláris és bipoláris rendszer, hegemonia, anarchia, demográfiai trendek, epidémiák, természeti csapások, technológia transzfer.</i>
2. Az első világháború	Problematizálás,	- <i>Referátumtémák:</i>

	szemléltetés, vita.	1. A szarajevói merénylet. 2. A Schlieffen-terv. 3. Az állóháború és az első világháborúban alkalmazott fegyverzet. 4. A blokkád, a hadigazdaság és a hátország szerepe. 5. A breszt-litovszki béke. 6. A Zimmermann távirattól a wilsoni 14 pontig – az Amerikai Egyesült Államok háborúba lépése és közvetlen hatása a vilápolitika alakulására 1917-1918-ban. 7. Az Osztrák-Magyar Monarchia összeomlása: a fegyverszünetől a független nemzetállamokig. Esettanulmányok. 9. A német forradalom és a kapituláció (1918. november 11): a „dolstoss” elmélet és a valóság.
3. A párizsi békekonferencia	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. A párizsi békekonferencia intézményes struktúrájának sajátos alakulása: a Legfelsőbb Haditanácstól a Négyek Tanácsáig. 2. A háborús felelősség és a jóvátétel kérdése. 3. A versaillesi és saint-germaini békeszerződés. 4. A neullyi és sevresi békeszerződéstől a lausannei békeszerződésig. 5. A trianoni békeszerződés. 6. A Népszövetség Alapokmánya.
4. A cári Oroszországtól a Szovjetunióig (1917-1922). A februári forradalom és a bolsevik hatalomátvétel. Az oroszországi polgárháború.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. A februári forradalom alatt létrejött államhatalmat gyakorolni törekvő döntéshozási struktúrák. 2. Az áprilisi tézisektől a júliusi puccskisérletig: Lenin és a bolsevikok fellépése. 3. Az októberi hatalomátvétel: a bolsevik forradalom kezdete. 4. A polgárháború és a külföldi intervenció. 5. Hadikommunizmus, kronstadti lázadás, NEP. 6. CSEKA: a forradalmi terror – a kommunista rendszer represzív, koercitív jellege.
5. Gazdasági élet és nemzetközi kapcsolatok 1922 és 1934 között.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. A jóvátételi konferenciáktól a Dawes-tervig. 2. Stresemann, a teljesítési politika és a locarnói egyezmény. 3. A mandátumrendszer: a Közel-Kelet 1922-1934 között.

		4. Az 1929-es gazdasági világválság kezdete: az amerikai tőzsdekrach, bankválság és túltermelési válság. 5. Válságkezelési programok: a New Deal. 6. Válságkezelési programok: Hjalmar Schacht és a német válságkezelés sajátos modellje. 7. A szovjet gazdasági rendszer: államosítás, kolhozosítás, központi terveződésközös, iparosítás, ötéves tervek.
6. Politikai rendszerek a két világháború között: demokratikus rendszerek	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. Franklin Delano Rooseveltnél elnökségének hatása az amerikai politikai rendszerre. 2. Nagy-Britannia pártrendszere és a brit parlamentarizmus a két világháború között. 3. A weimari köztársaság alkotmánya. 4. Pártok és kormánykoalíciók Franciaországban 1920 és 1934 között. 5. A Francia Népfront. 6. A csehszlovák politikai rendszer a két világháború között.
7. Politikai rendszerek a két világháború között: autoriter, diktatórikus és totalitárius rendszerek	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. Az olasz fasiszta mozgalom hatalomrajutása és a fasiszta korporatív állam kiépítésének szakaszai. 2. Autoriter rendszerek, korporatív államok: a portugál „estado novo”, a lengyel „sanacja”, az „ausztrófasiszmus”. 3. A náci hatalomátvétel és a „gleichaltung”. 4. A sztálini szovjet totalitárius állam: az állampárt és a terror politikai szerepe. 5. A spanyol polgárháború és a Franco-rezsim kiépülése.
8. Az 1930-as évek nemzetközi válságai	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. A Népszövetség válságkezelő szerepe és eszközei. 2. A mandzsúriai háború: Japán kilépése a Nemzetek Szövetségéből. 3. Az abesszíniai háború: a gazdasági szankciók és a kizárás mint a Nemzetek Szövetségének eszköze. 4. A Rajna bal partjának remilitarizálása: a francia, brit és német perspektíva. 5. A cseh válság: a müncheni egyezmény. 6. Az első bécsi döntéstől a Cseh-Morva Protektorátus és az önálló szlovák állam létrejöttéig.

9. A második világháború. A háború jellege. Szövetségi rendszerek. Holokauszt. Katonai ellenállás. A katonapolitikai döntések. A háború és az antagonisztikus kooperáció vége.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	<i>-Referátumtémák:</i> 1. <i>A lengyelországi háborútól az európai háborúig: egy európai válság eszkalációja.</i> 2. <i>A német megszálló által működtetett kormányzói és döntésvégrehajtási mechanizmusok Európában: a lengyel Főköormányzóság, a Cseh-Morva Protektorátus, a norvégiai Quisling mint modell.</i> 3. <i>A szembenálló katonai szövetségek alakulása a második világháború idején .</i> 4. <i>A Blitzkrieg, a tengeralattjáróháború és a startégiai bombázás - hadászati újítások a második világháborúban.</i> 5. <i>Nagyhatalmi konferenciák, katonapolitikai döntések: Casablanca, Kairó, Teherán, Jalta.</i> 6. <i>A Holokauszt: a fajelmélettől az emberiség elleni büntettekig.</i> 7. <i>A győztes nagyhatalmak közötti ellentétek a potsdami konferenciától a párizsi békekonferenciáig.</i>
10. A kommunista hatalomátvétel és a hidegháború kezdete	Problematizálás, szemléltetés, vita.	<i>-Referátumtémák:</i> 1. <i>Az „elgátolás”-doktrínájának kialakulása.</i> 2. <i>A Marshall-terv és közvetlen következményei.</i> 3. <i>A berlini válság: megszállási övezetek, valutareform, blokkád, léghíd.</i> 4. <i>Rendszerbiztonsági szemlélet: a NATO létrejötte.</i> 5. <i>A koalíciós kormányzástól, elcsalt választásokon át az egypártrendszerig: kommunista hatalomátvétel Közép-Kelet- Európában.</i> 6. <i>A jugoszláv-szovjet szakítás és következményei Kelet-Európában.</i>
11. Dekolonizáció, Harmadik Világ, Ázsia, Afrika és Dél-Amerika országainak fejlődése	Problematizálás, szemléltetés, vita.	<i>-Referátumtémák:</i> 1. <i>India útja a passzív ellenállási mozgalomtól a függetlenségig.</i> 2. <i>Izrael állam létrejötte és az arab-izraeli háborúk kezdetei.</i> 3. <i>A bandungi nyilatkozat és az el nem kötelezettek mozgalma.</i> 4. <i>Az indokínai és algériai háborúk: a francia kolonializmus válsága.</i> 5. <i>A brit gyarmati rendszer vége: Kelet-Afrika dekolonizációja.</i> 6. <i>A „peronizmus” Argentínában – egy sajátos latin-</i>

		amerikai modell. 7. A Kínai Népi Demokratikus Köztársaság létrejötte és Taiwan nemzetközi státusza (1949-1978).
12. A bipoláris nemzetközi rendszer: globális, regionális, lokális konfliktusok. Elgátolás, elrettentés, enyhülés, „kis hidegháború”.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. A NATO és a Varsói Szerződés Szervezete. 2. A koreai háború hatása a nemzetközi kapcsolatokra. 3. 1956: ikerválság. 4. A berlini fal és hatása a nemzetközi kapcsolatokra. 5. A kubai rakétaválság. 6. A vietnámi háború. 7. Az Ostpolitik, a helsinki folyamat és az atomkorlátozási szerződések (SALT I, SALT II). 8. A hatnapos háború, a yom kippuri háború és a Camp David-i békefolyamat (1967-1978). 9. Az afganisztáni háború (1978-1988).
13. A kommunista rendszerek bukása a Közép-Kelet Európai országokban és a Szovjetunióban. A hidegháború vége	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. A gorbacsovi reformok hatása a kelet-közép-európai politikai rendszerváltás folyamatára. 2. A rendszerváltás tárgyalásos modellje: a lengyel és a magyar kerekasztal. 3. A „bársonyos forradalomtól” az elszakadásig: Csehszlovákia, Cseh Köztársaság, Szlovákia. 4. A romániai rendszerváltás (1989-1991). 5. Rejkjaviktól a máltai találkozóig: a hidegháború vége. 6. A Szovjetunió összeomlása: Független Államok Közössége, Orosz Föderáció, önálósodó volt szovjet tagköztársaságok.
14. Az új nemzetközi rendszer a XX. és XXI. század fordulóján	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. A NATO és EU bővítésének folyamatai. 2. A Schengeni Egyezménytől a Lisszaboni Szerződésig: az Európai Unió létrejötte. 3. Regionális háborúk - lefagyasztott konfliktusok: Transznisztria, Csecsenföld, Kelet-Ukrajna. 4. A délszláv háború és a daytoni egyezmény. 5. Amerikai geostratégia, intervencionizmus, „béketeretítés”: Koszovo, Afganisztán, Irak. 6. „Rogue state”: Észak-Korea, Líbia, Szíria, Irán.

Könyvészet:

A. Kötelező könyvészet:

1. Johnson, Paul: *A modern kor*. Budapest: XX. Század Kiadó, 1999.
2. Nolte, Ernst: *A fasizmus korszaka*. Budapest: XX. Század Intézet, 2003.
3. Furet, Francois: *Egy illúzió múltja. Esszé a XX. század kommunista ideológiájáról*. Budapest: Európa Kiadó, 2000.
4. Judt, Tony: *Epoca postbelică. O istorie a Europei după 1945*. Iași: Polirom, 2005.
5. Westad, Odd Arne: *The Cold War. A World History*. London: Penguin Books, 2017.
6. Andrew, C. János: *Haladás, hanyatlás, hegemonia Kelet-Közép-Európában*. Budapest, Helikon Kiadó, 2003.

B. Választható könyvészet:

1. Hobsbawm, Eric: *A szélsőségek kora. A rövid 20. század története 1914-1991*. Budapest: Pannonica Kiadó, 1998.
2. MacMillan, Margaret: *The War That Ended Peace. The Road to 1914*. New York: Random House, 2013.
3. Watson, Alexander: *Ring of Steel. Germany and Austria-Hungary at War, 1914-1918*. London: Penguin Books, 2014.
4. Galántai Jozsef: *Háború és békekötés (1914-1920)*. Budapest, 1991.
5. Ormos Mária: *Padovától Trianonig (1918-1920)*, Budapest, 1984.
6. Fejtő Ferenc: *Rekviem egy hajdanvolt birodalomért*, Budapest, 1997.
7. Gerwarth, Robert: *Cei învinși. De ce nu s-a putut încheia Primul Război Mondial, 1917-1923*. București: Editura Kronika, 2017.
8. Pipes, Richard: *Az orosz forradalom története*, Budapest, 1997.
9. Figeș, Orlando: *Revoluția rusă 1891-1924. Tragedia unui popor*. Iași: Editura Polirom, 2016.
10. Figeș, Orlando: *Vorbind în șoaptă. Viața privată în Rusia lui Stalin*. Iași: Editura Polirom, 2019.
11. Service, Robert: *Lenin. O biografie*. Iași: Editura Polirom, 2019.
12. Service, Robert: *Trotsky. A Biography*. London, Pan Books, 2010.
13. Service, Robert: *Stalin. A Biography*. London, Pan Books, 2010.
14. MacMillan, Margaret: *Béketeremtők. Az 1919-es párizsi békekonzferencia*. Budapest: Gabo Könyvkiadó, 2019.
15. Keynes, John Maynard: *A béke gazdasági következményei*, Budapest, 1998.
16. Thomas, Gordon - Morgan-Witts, Max: *Wall Street. Istoria crăhului din 1929*. București: Editura Litera, 2011.
17. Galbraith, John Kenneth: *The Great Crash 1929*. New York: Avon Books, 1980.
18. Kershaw, Ian: *Drumul spre iad. Europa, 1914-1949*. București: Editura Kronika, 2017.
19. Berend T. Iván: *Válságos évtizedek*. Budapest: Gondolat, 1984.
20. Zsigmond László: *Franciaország története*. Budapest, 1969.

21. Ball, Stuart, *The Conservative Party and British Politics, 1902-1951*. London, Longman, 1995.
22. Mowat, Charles: *Britain Between The Wars 1918-1940*. London, 1955.
23. Lukács, John, *Az Egyesült Államok 20. századi története*. Budapest, Gondolat, 1988.
24. Ferguson, Niall: *Civilizația. Vestul și restul*. Iași: Editura Polirom, 2017.
25. Robson, Mark, *Italia: Liberalism și fascism, 1870-1945*. București, Editura All, 1997.
26. Mussolini, Benito, *Statul*, Cluj-Napoca, Fundația Culturală Forum, 2001.
27. Blinkhorn, Martin (szerk.): *Spain In Conflict 1931-1939*. Cambridge University Press, 1987.
28. Fulbrook, Mary: *Németország története*. Budapest, 1997.
29. Frei, Norbert: *Statul Führerului. Regimul național-socialist 1933-1945*. București: Grupul Editorial Corint, 2007.
30. Layton, Geoff: *Germania: Al Treilea Reich. 1933-1945*. București: Editura All, 1997.
31. Halmosy, Dénes (szerk.): *Nemzetközi szerződések, 1918-1945*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó - Gondolat, 1983.
32. Halmosy, Dénes (szerk.): *Nemzetközi szerződések, 1945-1982*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó - Gondolat, 1985.
33. Németh, István (szerk.): *Németország nemzetközi szerződése. 1918-1945*. Universitas Kiadó, Budapest, 1994.
34. Kissinger, Henry: *Diplomácia*. Panem Kiadó, Budapest, 1996.
35. Taylor, A.J.P.: *Originile celui de al doilea război mondial*. Iași: Editura Polirom, 1998.
36. Ránki, György: *A második világháború*. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1984.
37. Stokesbury, James: *A Short History of World War II*. Oxford University Press, Londo-New York, 1980.
38. Hilberg, Raoul: *The Destruction of the European Jews*. Holocaust Memorial, New York, 1985.
39. Snyder, Timothy: *Black Earth. The Holocaust as History and Warning*. Penguin, London, 2016.
40. Mezei, Géza (szerk.): *Európa kettészakítása és a kétpolusú nemzetközi rend születése (1945-1948)*. Budapest: Új Mandátum Kiadó, 2001.
41. Lynch, Michael: *Stalin si Hrusciov: URSS, 1924- 1964*. București, 1994.
42. Taubman, William: *Hrușciov și epoca sa*. București: Editura Meteor Publishing, 2017.
43. Brzezinski, Zbigniew: *The Soviet Bloc. Unity and Conflict*. Harvard University Press, 1972.
44. M. Szebeni, Géza, *Alcide De Gasperi. Egy kereszténydemokrata a 20. században*. Budapest, Magyar Szemle Könyvek, 2007.
45. Shennan, Andrew, *De Gaulle*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1997.
46. Barr, James: *A Line In The Sand. Britain, France And The Struggle For The Mastery Of The Middle East*. London, New York, Simon & Schuster, 2012.
47. Barr, James: *Lords Of The Desert. Britain's Struggle With America To Dominate The Middle East*. London, New York, Simon & Schuster, 2018.
48. Burner, David, *John Fitzgerald Kennedy și noua generație*. București, Editura Orizont, 1995.
49. Kempe, Frederick: *Berlin 1961. Kennedy, Hrușciov și cel mai periculos loc din lume*. București: Editura Litera, 2013.

50. Dalek, Robert, *Nixon and Kissinger. Partners in Power*. London, Penguin Books, 2007.
51. Ferguson, Niall: *Colosul. Acensiunea și decăderea imperiului american*. Iași: Editura Polirom, 2019.
52. Blundell, John, *Margaret Thatcher. Portretul Doamnei de Fier*. Bucuresti, Curtea Veche, 2012.
53. Loth, Wilfried: *Dincolo de Războiul Rece. O istorie a Destinderii*. Cluj-Napoca: Editura Fundației pentru Studii Europene, 2013.
54. Taubman, William: *Gorbaciov. Viața și epoca lui*. București: Meteor Publishing, 2017.
55. Tismăneanu, Vladimir (ed.): *Revoluțiile din 1989. Între trecut și viitor*. ed., Editura Polirom, CEU Press, 1999.
56. McFaul, Michael: *From Cold War To Hot Peace. The Inside Story of Russia and America*. London: Penguin Books, 2018.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A tantárgy eleget tesz a következő elvárásoknak:

- A Felsőoktatási Szakosodások Nemzeti Besorolása (<http://www.rncis.ro>)
- A Romániai Foglalkozási Besorolás (<http://www.mmuncii.ro/>)

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Vizsgán a hallgatónak be kell számolniuk a kurzus alatt elsajátított tárgyi, fogalmi ismereteikről.	Vizsga	50%
10.5 Szeminárium	A hallgatónak aktívan kell résztvenni a szemináriumokon, 2 referátumot bemutatva, s minimum 75%-án résztvéve e tárgyból tartott szemináriumoknak. A referátumok egyenként min. 5- max. 8 oldalas, írott, könyvészet kötelező feltüntetésével elkészített beadandó dolgozat, mely a végső jegy 20%-t jelenti.	2 referátum bemutatása és megvédése.	40%
	Az alapfogalmak jó ismerete és használata. Ha a hiányzások elérik a szemináriumok 25%-t, vagy a referátumok nem érik el a követelmények minőségi szintjét, félévi dolgozat írásban való beadására köteles a hallgató – melyet legkésőbb az írásbeli vizsga előtti napig le kell adni a tanárnak.	Fogalmak helyes használata, formai követelmények teljesítése	10%

10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei

- Szemináriumokon minimum 75% aktív jelenlét.
- Átmenő jegy (5) elérése minden felmérési kategóriánál.

Kitöltés dátuma

2020. 03. 28.

Előadás felelőse

Lönhárt Tamás

Szeminárium felelőse

Dr. Fodor János

Az intézeti jóváhagyás dátuma

2020. 03. 31.

Intézetigazgató

Nagy Róbert Miklós

